

DISPOSICIONS

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

RESOLUCIÓ ENS/1543/2013, de 10 de juliol, de l'atenció educativa a l'alumnat amb altes capacitats.

L'article 76 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, estableix que correspon a les administracions educatives adoptar les mesures necessàries per a la identificació de l'alumnat amb altes capacitats i valorar de forma primerenca les seves necessitats. Així mateix, els correspon adoptar plans d'actuació adequats a aquestes necessitats.

L'article 83 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, estableix que el projecte educatiu de cada centre ha d'incloure els elements metodològics i organitzatius per atendre aquest alumnat i que l'administració educativa ha d'establir els protocols per a la seva identificació.

Les adaptacions curriculars i la flexibilització de l'escolarització per a l'alumnat amb altes capacitats ja estan previstes en el Decret 299/1997, de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials, mesures incorporades també en la vigent normativa curricular per als ensenyaments d'educació primària, d'educació secundària obligatòria (ESO) i batxillerat.

Ara, de forma més concreta, per tal de millorar l'èxit educatiu i d'oferir les oportunitats adequades a tots els alumnes, cal ajustar les respostes educatives a les possibilitats i capacitats de cada un d'ells mitjançant la definició de mesures per a l'atenció educativa.

En virtut de tot el que s'ha exposat,

Resolc:

Article 1

Objecte i àmbit d'aplicació

Definir les mesures per a l'atenció educativa a l'alumnat amb altes capacitats en els centres educatius que imparteixen els ensenyaments corresponents al segon cicle de l'educació infantil, a l'educació primària, a l'educació secundària obligatòria i al batxillerat.

Article 2

Alumnat

S'entén per alumnat amb altes capacitats el que es pot incloure en algun dels perfils següents:

Superdotació intel·lectual. Alumnat a partir dels 12-13 d'edat, que disposa d'un nivell elevat de recursos en capacitats cognitives i aptituds intel·lectuals com ara raonament lògic, gestió percentual, gestió de memòria, raonament verbal, raonament matemàtic i aptitud espacial.

Talents simples i complexos. Aquells que mostren una elevada aptitud o competència en un àmbit específic, com el verbal, matemàtic, lògic, creatiu, musical o esportiu, entre d'altres. Les combinacions de diverses aptituds específiques donen lloc a talents complexos.

Precocitat. Aquells en edats inferiors als 12-13 anys que presenten les característiques esmentades per a la superdotació intel·lectual i per als talents simples o complexos, les quals una vegada que s'assoleixi la maduració de la seva capacitat intel·lectual, poden o no confirmar-se.

Article 3

CVE-DOGC-A-13196021-2013

Principis d'actuació educativa

1. El projecte educatiu del centre ha de recollir els elements metodològics i organitzatius de l'atenció educativa que s'han de regir pels principis de:

- a) Normalització, equitat i inclusió.
- b) Detecció primerenca, des de l'etapa d'educació infantil, estimulants els aprenentatges inicials i preparatoris, per tal que l'alumnat disposi dels suports adequats a les seves necessitats.
- c) Col·laboració i participació de les famílies.
- d) Adaptació constant durant tota l'escolaritat de l'atenció educativa.

2. Els diferents elements metodològics i organitzatius han de contribuir a estimular:

- a) L'aprenentatge autònom. Ensenyar a treballar per projectes i fer un pla de treball en què s'indiquin les activitats que s'hi desenvoluparan, els recursos, la distribució del temps, etc.
- b) La curiositat. Habituar-se a fer preguntes sense sentir-se inhibit o ridícul, a fi que el professor el pugui ajudar a reflexionar i trobar-hi la resposta.
- c) El judici crític. Aprendre a criticar i a ser criticat, a distingir una crítica constructiva d'un judici de valor.
- d) L'autocrítica i l'autoavaluació. Aprendre a avaluar la qualitat dels seus resultats i saber per on ha de continuar. Ha d'aprendre a apreciar la satisfacció del treball ben fet per si mateix a fi de potenciar la motivació intrínseca.
- e) L'autoestima. Reconèixer les qualitats i valorar el que aprèn o produeix, sense la necessitat constant de l'aprovació del professor.
- f) Les relacions personals. Desenvolupar les habilitats comunicatives i de relació ensenyant-los, si és necessari, a iniciar i mantenir converses, donar i rebre opinions agradables, saber dir no, prendre decisions i assumir-les, empatia, fer i rebre queixes, demanar favors, afrontar i evitar conflictes.

3. Les activitats que s'organitzin al centre sota aquests principis es poden adreçar a la resta d'alumnat amb interès i motivació o un molt bon nivell en les matèries que s'hi treballen. Per a alguns alumnes amb els quals l'objectiu sigui treballar programes concrets de millora d'habilitats comunicatives o de relació social, algunes activitats es poden realitzar, si cal, de manera individual.

Article 4

Detecció, identificació i avaluació psicopedagògica

1. La detecció de l'alumnat s'ha de realitzar, conjuntament amb la família, per part de l'equip docent coordinat pel tutor mitjançant la utilització de registres i instruments ben fonamentats, el seguiment dels resultats de l'aprenentatge de l'alumne en lectura, escriptura i càlcul, així com en els aspectes conductuals i de funcionament executiu, necessaris per a l'adaptació escolar i el rendiment acadèmic.

2. Per tal de confirmar si l'alumnat té altes capacitats, prèvia conformitat dels pares, s'ha de dur a terme l'avaluació psicopedagògica mitjançant la qual s'identifiquen les capacitats, i es concreten les necessitats educatives en el procés d'ensenyament i aprenentatge, per ajustar el tipus de resposta educativa més adequada i els suports que pugui necessitar l'alumnat.

L'avaluació psicopedagògica la realitzen, a l'etapa d'educació infantil i d'educació primària, els equips d'orientació i assessorament psicopedagògic (EAP), i també pot fer-la l'orientador del centre a l'etapa d'educació secundària i de batxillerat.

3. L'avaluació psicopedagògica s'ha de fer quan concorri alguna de les circumstàncies següents:

El tutor o l'equip de professors considera que les propostes de treball que té programades un alumne a l'aula i/o en petit grup no s'ajusten a les seves necessitats.

Tot i tenir un bon rendiment acadèmic l'alumne manifesta moltes dificultats en les seves relacions socials, conducta o d'adaptació escolar.

A l'entorn familiar i escolar es manifesten indicis que un alumne pot tenir altes capacitats.

Els pares ho sol·licitin a efectes de presentar-se a una convocatòria d'ajuts que així ho estableixi entre els seus

CVE-DOGC-A-13196021-2013

requisits.

4. Com a resultat de l'avaluació psicopedagògica el professional de l'EAP o de l'orientador han de signar un informe d'avaluació psicopedagògica que ha de contenir els apartats següents:

1. Dades de l'alumne.
2. Competència cognitiva.
3. Altres dades d'interès.
4. Conclusions a partir de les dades de què es disposen.
5. Orientacions, estratègies i propostes de treball per al professorat i les famílies.
6. Proposta de data de nova avaluació psicopedagògica, si escau.

El professional de l'EAP o l'orientador del centre ha d'informar el professorat de l'alumne de les seves necessitats educatives específiques, garantirà el traspàs de la informació pertinent a altres professionals de l'orientació, en els canvis d'etapa o de centre amb l'objectiu d'adequar la resposta educativa al llarg de tota l'escolaritat.

Article 5

Pla individualitzat (PI)

En tots els casos, dels suports que rebi l'alumne, d'acord amb l'avaluació psicopedagògica, n'ha de quedar constància escrita en un pla individualitzat (PI).

El PI l'aprova el director del centre docent amb l'acceptació dels pares o tutors legals i es fa constar a l'expedient acadèmic de l'alumne.

El responsable de l'elaboració i seguiment del PI és el tutor, que compta amb la col·laboració de l'equip de mestres o de professors, de l'EAP o l'orientador i altres professionals que puguin participar en l'atenció educativa de l'alumne. En el procés de presa de decisions s'ha d'escoltar els pares, o representants legals, i el mateix alumne si la seva edat i circumstàncies personals així ho aconsellen. Sempre que l'edat dels alumnes ho permeti, és molt positiu pactar amb ells les activitats a fer, i també en quins moments o en quines assignatures.

El tutor és responsable, també, de la coordinació dels diferents professionals que intervinguin, de fer-ne el seguiment i actua com a principal interlocutor amb la família.

Article 6

Mesures d'adequació dels processos d'aprenentatge

1. A l'educació infantil i primària:

- a) La planificació d'activitats d'ampliació dels continguts, per tal que tots els alumnes puguin treballar en funció de les seves capacitats i el seu ritme.
- b) L'ajustament metodològic per facilitar l'aprenentatge i evitar la repetició mecànica d'activitats durant el segon cicle de l'educació infantil i primer cicle de l'educació primària.
- c) L'adequació dels processos educatius i l'ampliació o augmentació dels continguts que s'han d'aprendre, alhora que es proposen activitats més complexes, durant el segon i el tercer cicle de l'educació primària.

2. A l'educació secundària obligatòria i al batxillerat:

- a) L'ensenyament personalitzat en les matèries en què s'hagin assolit els objectius, adaptant els programes a fi que es pugui avançar a un ritme més ràpid, fent treballs especials, assistint a grups de cursos més avançats en determinades matèries.
- b) Facilitar l'accés a recursos addicionals en ciències o arts i, quan sigui possible, el contacte amb professionals experts de diferents camps.
- c) Donar l'oportunitat de desenvolupar i compartir amb els altres companys els seus interessos i habilitats.

CVE-DOGC-A-13196021-2013

- d) Proporcionar estímuls per ser creatius i assumir riscos que els permetin expressar la seva personalitat.
- e) Donar l'oportunitat de poder utilitzar les seves habilitats per resoldre problemes i efectuar recerques, més enllà del que habitualment ofereixen els llibres de text.
3. Les mesures s'han de desenvolupar de forma prioritària a l'aula ordinària, vetllant per la vinculació de l'alumne amb el seu grup. En qualsevol cas, s'ha de valorar l'oportunitat de suport escolar personalitzat.

Article 7

Programes per a l'atenció educativa

A més de les mesures d'adequació dels processos d'aprenentatge es poden dur a terme programes d'atenció educativa que contribueixen a completar i/o ampliar els continguts normals de determinades àrees o materials, treballar els objectius de socialització i les habilitats comunicatives i a afavorir la integració de l'alumne amb el seu grup de companys i poden consistir en:

Ampliacions curriculars. S'afegeixen continguts al currículum ordinari i s'amplien l'estructura de temes i continguts amb informació addicional sobre aquests. Aquest programa resulta òptim per a talents acadèmics i casos de precocitat. Igualment, si l'ampliació se centra en una sola matèria o àrea, és adient per als talents específics.

Entrenament metacognitiu. S'introdueixen continguts extracurriculars, fet que pot dificultar l'organització dins del grup classe, motiu pel qual se sol realitzar fora de l'horari acadèmic. Afavoreix l'aprenentatge per gestionar els propis recursos cognitius i conductuals. Acostuma a tenir efectes positius en l'aprofitament d'aptituds alhora que evita que només es facin servir els punts forts del perfil cognitiu. Aquest programa resulta òptim per a talents simples, són els subjectes que més beneficis n'obtenen.

Enriquiment curricular. Consisteix a planificar una sèrie de temes i activitats que incloguin continguts del currículum i altres d'externs, però vinculables. L'alumne els treballa de manera paral·lela a les classes normals i requereix la seva implicació per assolir bons resultats, per la qual cosa hi ha d'haver supervisió contínua. Aquest programa és aprofitable per tots els alumnes excepcionals.

Agrupament. S'ajunten alumnes de característiques o interessos semblants per treballar un determinat projecte o matèria, per fer un treball de grup, etc. Acostuma a ser molt eficaç a l'hora de millorar la motivació i el rendiment. Els beneficis són més equitatius en el cas d'agrupaments parcials, d'alguna matèria, activitat extraescolar o de part del temps; a diferència del que succeeix amb els agrupaments a temps total.

Flexibilització del període d'escolarització. Comporta la reducció de la durada d'algun dels cicles de l'educació infantil i primària i l'avançament de curs a l'educació secundària obligatòria. Resulta adequat per a alumnes amb talent acadèmic, i en situacions de reciprocitat, que tenen un alt ritme d'aprenentatge.

Article 8

Flexibilització del període d'escolarització

1. La flexibilització del període d'escolarització consisteix en la incorporació a un curs superior al que correspon per edat, d'acord amb la normativa vigent i amb les conclusions de l'avaluació psicopedagògica i s'ha de recollir en el pla individualitzat aprovat pel director del centre i amb l'acord dels pares o de l'alumnat si és major d'edat.

2. Es pot aplicar fins a un màxim de tres vegades durant l'educació bàsica i obligatòria i una sola vegada en els ensenyaments postobligatoris.

Excepcionalment, no s'apliquen aquests límits, sempre que en l'avaluació psicopedagògica es prevegi que aquesta mesura és la més adequada per al desenvolupament de l'equilibri personal i de la socialització i es constati que, globalment, es tenen adquirits els objectius i continguts dels cursos avançats i que no es cursaran.

3. Si la flexibilització comporta l'inici del batxillerat sense haver realitzat el quart curs d'ESO, cal que en el tercer curs s'hagin assolit els objectius i continguts de l'etapa, de manera que es prevegi l'obtenció de la titulació corresponent.

4. La durada del batxillerat es pot reduir a un sol curs escolar quan sigui adequat per al desenvolupament de l'equilibri personal i s'estigui en condicions d'obtenir una avaluació positiva de les assignatures i, per tant, el

CVE-DOGC-A-13196021-2013

títol de batxiller.

En aquest cas l'alumne que hagi assolit anticipadament els objectius i continguts d'una o més matèries de primer curs i manifesti una maduresa intel·lectual i un ritme d'aprenentatge molt superior es pot avaluar amb caràcter extraordinari i, si supera la/les matèria/es, pot cursar la/les corresponent/s del segon curs.

5. Per a l'alumnat que cursi segon curs de batxillerat, el director del centre, a proposta del tutor i prèvia consulta a l'equip docent i amb l'acord del mateix alumne i dels pares o representants legals, pot promoure mesures excepcionals a fi que es puguin cursar determinats continguts d'estudis universitaris, amb el seu consegüent reconeixement a l'avaluació de la corresponent matèria del batxillerat. Aquestes mesures s'emmarcaran en un acord signat pel director del centre educatiu i representants del centre universitari, aquest li haurà d'assignar un tutor que en faci el seguiment acadèmic i personal i sigui l'interlocutor amb el tutor del centre educatiu. A aquest efecte, pels centres educatius públics, es delega la competència per signar aquests acords en els directors dels centres respectius.

Article 9

Suport i orientació als centres i al professorat

La unitat responsable de l'atenció a la diversitat del Departament d'Ensenyament facilitarà orientacions i pautes d'intervenció als EAP, als orientadors dels centres d'educació secundària, i als mestres i professorat dels centres educatius, amb l'objectiu d'ajudar a promoure els diferents talents de l'alumnat, relatives a:

Establir protocols per a la identificació de les altes capacitats i l'atenció metodològica adequada.

Incloure en el projecte educatiu de centre els elements metodològics i organitzatius necessaris per atendre els alumnes amb altes capacitats, amb programes específics de formació i flexibilització en la durada de cada etapa educativa.

Elaborar i difondre materials, instruments i mitjans tecnològics de suport relacionats amb l'avaluació psicopedagògica i la intervenció educativa. Crear i difondre un fons documental de recursos didàctics per atendre aquest alumnat a disposició dels centres docents i fer-ne difusió.

Promoure l'intercanvi d'experiències entre els centres que atenen aquest alumnat, que afavoreixi el coneixement i la implantació de bones pràctiques educatives.

Donar assessorament als centres docents que ho sol·licitin.

Orientar les famílies en l'adopció de mesures per millorar la col·laboració amb els centres docents.

Promoure i coordinar l'organització d'accions formatives adreçades a professorat, orientadors i famílies.

Promoure l'organització d'activitats d'enriquiment curricular, fora de l'horari lectiu.

Col·laborar i coordinar actuacions amb altres institucions i instàncies per promoure el talent.

Barcelona, 10 de juliol de 2013

Irene Rigau i Oliver
Consellera d'Ensenyament

(13.196.021)